

ข่าวส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เตือนภัยการระบาด โรคยอดฝักดาบ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 45/2562 วันที่ 24 มิถุนายน 2562

โรคยอดฝักดาบ (Bakanae Disease)

พบมาก หนาน้ำฝน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สาเหตุ เชื้อรา *Fusarium fujikuroi* Nirenberg (*Fusarium moniliforme* J. Sheld)

อาการ พบโรคในระยะกล้า ต้นกล้าจะแห้งตายหลังจากปลูกได้ไม่เกิน 7 วัน แต่มักพบกับข้าวอายุเกิน 15 วัน ระยะเริ่มแตกกอ ข้าวเป็นโรคจะต้นมอมสูงเตี้ยกว่ากล้าข้าวโดยทั่ว ๆ ไป ต้นข้าวมอมมีสีเขียวอ่อนซีด มักย่างปล้อง บางกรณีข้าวจะไม่ย่างปล้อง แต่รากจะเน่าช้าเวลาถอนมักจะขาดตรงบริเวณโคนต้น ถ้าเป็นรุนแรงกล้าข้าวจะตาย หากไม่รุนแรงอาการจะแสดงหลังจากย้ายไปปักดำได้ 15-45 วัน โดยที่ต้นเป็นโรคจะสูงกว่าข้าวปกติ ใบมีสีเขียวซีด เกิดรากแขนงที่ข้อลำต้นตรงระดับน้ำ บางครั้งพบกลุ่มเส้นใยสีชมพูตรงบริเวณข้อที่ย่างปล้องขึ้นมา ต้นข้าวที่เป็นโรคมักจะตายและมีน้อยมากที่อยู่รอดจนถึงออกรวง

ลักษณะต้นข้าวเป็นโรคยอดฝักดาบ

เชื้อราที่ข้อของต้นข้าวที่เป็นโรคยอดฝักดาบ

ถ้าไม่ตายจะเห็นรากที่ข้อเหนือน้ำ

การแพร่ระบาด เชื้อราจะติดไปกับเมล็ด สามารถมีชีวิตในซากต้นข้าวและในดินได้เป็นเวลาหลายเดือน พบว่าหญ้าขึ้นภาค เป็นพืชอาศัยของโรค

การป้องกันกำจัด

1. หลีกเลี่ยงการนำเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่เคยเป็นโรคระบาดมาปลูก
2. คลุกเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น แมนโคเซบ หรือ คาร์เบนดาซิม+แมนโคเซบ อัตรา 3 กรัมต่อเมล็ด 1 กิโลกรัม หรือแช่เมล็ดข้าวเปลือกก่อนห่มข้าวให้ดอกก่อนปลูก ด้วยสารละลายของสารป้องกันกำจัดเชื้อราดังกล่าวในอัตรา 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือแช่เมล็ดข้าวในสารละลายโซเดียมคลอโรไฮโปคลอไรท์ (คลอโรอกซ์) ความเข้มข้น 5 เปอร์เซ็นต์หรือ คลอโรอกซ์ อัตรา 1 : น้ำ 9 ส่วน
3. ควรกำจัดต้นข้าวที่เป็นโรคโดยการถอนและเผาทิ้ง
4. เมื่อเกี่ยวข้าวแล้วควรไถน้ำเข้าที่นาและไถพรวน ปล่อยน้ำเข้าที่นาประมาณ 1-2 สัปดาห์ เพื่อลดปริมาณเชื้อราสาเหตุโรคที่ตกค้างในดิน

นางสาววลลิตา ขิธิมาตร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : รายงาน

E-mail : phakhai08@hotmail.com โทร.035-391672

ติดต่อโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร (กลุ่มงานอารักขาพืช)

ข่าวส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เตือนภัยการระบาด โรคใบจุดสีน้ำตาล

ปีที่ 2 ฉบับที่ 44/2562 วันที่ 20 มิถุนายน 2562

โรคใบจุดสีน้ำตาล (Brown Spot Disease)

พบมาก ทั้งนาข้าว และ นาชลประทาน ใน ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคใต้

สาเหตุ เชื้อรา *Bipolaris oryzae* (*Helminthosporium oryzae* Breda de Haan.)

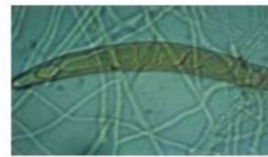
อาการ แผลที่ใบข้าว พบมากในระยะแตกกอมีลักษณะเป็นจุดสีน้ำตาล รูปกลมหรือรูปไข่ ขอบนอกสุดของแผลมีสีเหลือง มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5-1 มิลลิเมตร แผลที่มีการพัฒนาเต็มที่ขนาดประมาณ 1-2 x 4-10 มิลลิเมตร บางครั้งพบแผลไม่เป็นวงกลมหรือรูปไข่ แต่จะเป็นรอยเป็นนวลคล้ายสนิมกระจายทั่วไปบนใบข้าว แผลยังสามารถเกิดบนเมล็ดข้าวเปลือก (โรคเมล็ดต่าง) บางแผลมีขนาดเล็ก บางแผลอาจใหญ่คลุมเมล็ดข้าวเปลือก ทำให้เมล็ด

ข้าวเปลือกสกปรก เสื่อมคุณภาพ เมื่อนำไปสีข้าวสารจะหักงาย

การแพร่ระบาด เกิดจากสปอร์ของเชื้อราปลิวไปตามลม และติดไปกับเมล็ด

การป้องกันกำจัด

- 1) ใช้พันธุ์ต้านทานที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และโดยเฉพาะพันธุ์ที่มีคุณสมบัติต้านทานโรคใบสีส้ม เช่น ภาคกลางใช้พันธุ์ปทุมธานี 1 ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้พันธุ์เหนียวสันป่าตอง และหางยี 71
- 2) ปรับปรุงดินโดยการไถกลบฟาง หรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ดินโดยการปลูกพืชปุ๋ยสด หรือปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อช่วยลดความรุนแรงของโรค
- 3) คลุมเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น แมนโคเซบ หรือคาร์เบนดาซิม+แมนโคเซบ อัตรา 3 กรัม / เมล็ด 1 กิโลกรัม
- 4) ใส่ปุ๋ยโปแตสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) อัตรา 5-10 กิโลกรัม / ไร่ ช่วยลดความรุนแรงของโรค
- 5) กำจัดวัชพืชนา ดูแลแปลงให้สะอาด และใส่ปุ๋ยในอัตราที่เหมาะสม
- 6) ถ้าพบอาการของโรคใบจุดสีน้ำตาลรุนแรงทั่วไป 10 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ไปในระยะข้าวแตกกอ หรือในระยะที่ต้นข้าวตั้งท้องใกล้ออกรวง เมื่อพบอาการใบจุดสีน้ำตาลที่ใบธงในสภาพฝนตกต่อเนื่อง อาจทำให้เกิดโรคเมล็ดต่าง ควรพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น อีดีเฟนฟอสคาร์เบนดาซิม แมนโคเซบ หรือ คาร์เบนดาซิม+แมนโคเซบ ตามอัตราที่ระบุ

นางสาววิไลยา ธิติมาตร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : รายงาน

E-mail : phakhai08@hotmail.com โทร.035-391672

ข้อจำกัด: สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล (กลุ่มงานอารักขาพืช)

ข่าวส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เดือนรณรงค์ระบด โรครากปม

ปีที่ 2 ฉบับที่ 42/2562 วันที่ 10 มิถุนายน 2562

โรครากปม (Root-knot Disease)

พบมาก ในนาข้าวที่ดอนภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สาเหตุ ไล้เดือนฝอยรากปม *Meloidogyne graminicola*

อาการ มักเกิดในสภาพไร่และแปลงกล้าซึ่งปล่อยให้แห้ง เมื่อไล้เดือนฝอยตัวอ่อนระยะที่ 2 ฝังหัวเข้าไปที่ปลายรากอ่อนแล้ว จะปล่อยสารออกมากระตุ้นให้น้ำเยื่อบริเวณรอบๆ นั้นแบ่งตัวเร็ว และมากกว่าปกติ นอกจากนี้จะมีเซลล์ขนาดใหญ่เกิดขึ้น เนื่องจากไล้เดือนฝอยปล่อยน้ำย่อยไปย่อยผนังเซลล์หลายเซลล์ทำให้เกิดเซลล์ใหม่ขนาดใหญ่ขึ้นมา และมันจะดูดกินน้ำเลี้ยงจากเซลล์นี้ ทำให้เกิดรากพองขึ้นเป็นปม เมื่อปลายรากเกิดปมขึ้นแล้วรากนั้นก็จะมีเจริญต่อไป ถ้ามีปมน้อยอาการไม่ปรากฏที่ใบ ถ้ามีปมมากจะทำให้ต้นข้าวแคระแกร็นและมีสีเหลืองได้

ไล้เดือนฝอยตัวเมียในปมรากข้าว

การแพร่ระบาด

ไล้เดือนฝอยแพร่ระบาดได้ทั้งทางดิน น้ำ และเศษซากพืช พืชอาศัยของไล้เดือนฝอยนี้มีมากมายหลายประเภท ได้แก่ พริก พืชผัก พืชตระกูลถั่ว วัชพืชใบกว้าง และวัชพืชน้ำ

การป้องกันกำจัด

- 1) ชั่งน้ำท่วมแปลงนานกว่า 30 วัน หรือไถตากดินให้แห้ง
- 2) ปลุกพืชอื่นที่ไม่ใช่พืชอาศัยหมุนเวียน เช่น ดาวเรือง ตะไคร้ เพื่อลดจำนวนไล้เดือนฝอยรากปมในดิน

นางสาววลวิษา ยธิมาตร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : รายงาน

E-mail : phakhal08@hotmail.com โทร.035-391672

จัดทำโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอนักใต้ (กลุ่มงานอารักขาพืช)

เตือนภัยการระบาดของโรครากและโคนเน่า

ปีที่ 2 ฉบับที่ 41/2562 วันที่ 5 มิถุนายน 2562

โรครากและโคนเน่า

สาเหตุของโรค เกิดจากเชื้อรา Pythium sp.

ลักษณะอาการ

เชื้อราจะทำลายบริเวณโคนต้นติดดิน ทำให้ผิวนอกของรากและโคนต้นมีสีน้ำตาล และจะมีเส้นใยของเชื้อราสีขาวละเอียดขึ้นคลุมโคนต้นถ้าฝักยาวจะเหี่ยวตายในที่สุด

การแพร่ระบาด

เชื้อราอาศัยอยู่ในดิน และระบาดได้ดีในช่วงฤดูฝน ดินมีน้ำขัง

การป้องกันและกำจัด

1. เตรียมดินให้มีการระบายน้ำดี
  2. ถอนต้นที่เป็นโรคและเผาทิ้งในที่ที่พบ
  3. ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา โดยนำเชื้อราไตรโคเดอร์มาผสมรำละเอียดและปุ๋ยหมักในอัตราส่วนเชื้อ 1 กก./รำ 10 กก. และปุ๋ยหมัก 40 กก. ผสมให้เข้ากัน หว่านในแปลงที่มีโรคเชื้อราระบาด หรือใช้โรยรอบโคนต้นหรือรองกันหลุม อัตราส่วนในพืชผัก 10 กก./ไร่ ควรใช้เมื่อแปลงมีความชื้นก่อนหรือหลังให้น้ำพืช แต่ไม่ใช่ในแปลงที่มีน้ำท่วมขัง หลังหว่านเชื้อควรใช้เศษฟาง หรือหญ้าแห้งคลุม เพื่อกันไม่ให้ถูกแสงแดดโดยตรง และไม่ใช้ร่วมกับสารกำจัดเชื้อราที่สำคัญที่สุดที่เกษตรกรต้องคำนึงคือ
- ถ้าไม่มีการระบาดของโรคเชื้อรา ก็ไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่จะใส่เชื้อไตรโคเดอร์มาลงไป และถ้าอยากให้มีเชื้อไตรโคเดอร์มาในแปลง โดยไม่ต้องใส่เพิ่มลงไป
  - สามารถทำได้โดยการใส่ปุ๋ยหมักในแปลงเป็นประจำ เพราะไตรโคเดอร์มาเป็นเชื้อราในดินที่ใช้เศษซากพืชเป็นอาหารรูปภาพประกอบ

นางสาววลวิษา ปิทธิมาตร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : รายงาน

E-mail : phakhal08@hotmail.com โทร.035-391672

จัดทำโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอนักใต้ (กลุ่มงานอารักขาพืช)

เตือนภัยการระบาด โรคไหม้

ปีที่ 2 ฉบับที่ 43/2562 วันที่ 17 2562

โรคไหม้ (Rice Blast Disease)

พบมาก ในนาข้าว ทั่วพื้นที่เมืองไวมต่อช่วงแสง พบส่วนใหญ่ใน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และ ภาคใต้ สาเหตุ เชื้อรา *Pyricularia grisea* Sacc.

อาการแผลจุดสีน้ำตาลคล้ายรูปตา

อาการแผลรูปดาตรงกลางมีสีเทา

อาการใบไหม้คล้ายน้ำร้อนลวก

โรคไหม้ระบาดในแปลงกล้า

อาการ

ระยะกล้า ใบมีแผล จุดสีน้ำตาลคล้ายรูปตา มีสีเทาอยู่ตรงกลางแผล ความกว้างของแผลประมาณ 2-5 มิลลิเมตร และความยาวประมาณ 10-15 มิลลิเมตร แผลสามารถขยายลุกลามและกระจายทั่วบริเวณใบ ถ้าโรครุนแรงกล้าข้าวจะแห้งพับตาย อาการคล้ายถูกไฟไหม้

ระยะแตกกอ อาการพบได้ที่ใบ ข้อต่อของใบ และข้อต่อของลำต้น ขนาดแผลจะใหญ่กว่าที่พบในระยะกล้า แผลลุกลามติดต่อกันได้ที่บริเวณข้อต่อ ใบจะมีลักษณะแผลคล้ายสีน้ำตาลดำ และมักหลุดจากกาบใบเสมอ

ระยะออกรวง (โรคเน่าคอรวง) ถ้าข้าวเพิ่งจะเริ่มให้รวง เมื่อถูกเชื้อราเข้าทำลาย เมล็ดจะลีบหมด แต่ถ้าเป็นโรคคอรวงข้าวแก่ใกล้เก็บเกี่ยว จะปรากฏรอยแผลคล้ายสีน้ำตาลที่บริเวณคอรวง ทำให้เปราะหักง่าย รวงข้าวร่วงหล่นเสียหายมาก

การแพร่ระบาด พบโรคในแปลงที่ต้นข้าวหนาแน่น ทำให้อับลม ถ้าใส่ปุ๋ยสูงและมีสภาพแห้งในตอนกลางวันและชื้นจัดในตอนกลางคืน น้ำค้างยาวนานถึงตอนสายราว 9 โมง ถ้าอากาศค่อนข้างเย็น อุณหภูมิประมาณ 22-25 oC ลมแรงจะช่วยให้โรคแพร่กระจายได้ดี

อาการโรคไหม้ในระยะข้าวออกรวง (โรคเน่าคอรวง)

การป้องกันกำจัด

1. ใช้พันธุ์ต้านทานโรค

ภาคกลาง เช่น สุพรรณบุรี 1 สุพรรณบุรี 2 สุพรรณบุรี 60 สุพรรณบุรี 90 ชัยนาท 1 ปราจีนบุรี 1
พลาญงาม คลองหลวง 1 พิษณุโลก 1
ภาคเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น สุรินทร์ 1 เหนียวอุบล 2 เหนียวแพร่ สันป่าตอง 1
ทางยี่ 71 คุ้มเมืองหลวง ชาวโปรงไคร้ น้ำรู
ภาคใต้ เช่น ดอกพะยอม

ข้อควรระวัง : ข้าวพันธุ์สุพรรณบุรี 1 สุพรรณบุรี 60 และชัยนาท 1 ที่ปลูกในภาคเหนือตอนล่าง พบว่า แสดงอาการ
รุนแรงในบางพื้นที่ และบางปี โดยเฉพาะเมื่อสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวย เช่น ฝนพรา หรือหมอก น้ำค้างจัด อากาศเย็น
ใส่ปุ๋ยมากเกินไปจนความจำเป็น หรือเป็นดินหลังน้ำท่วม

2. หว่านเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม คือ 15-20 กิโลกรัม/ไร่ ควรแบ่งแปลงให้มีการระบายถ่ายเทอากาศดี และไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนสูงเกินไป ถ้าสูงถึง 50 กิโลกรัม/ไร่ โรคไหม้จะพัฒนาอย่างรวดเร็ว

3. คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น คาซูกาไมซิน ไตรโซคลาโซล คาร์เบนดาซิม
ไพโรคลอราซ ตามอัตราที่ระบุ ในแหล่งที่เคยมีโรคระบาดและพบแผลโรคไหม้ทั่วไป 5 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ใบ ควรฉีด
พ่นสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น คาซูกาไมซิน อิติเฟนฟอส ไตรโซคลาโซล ไอโซโทโรโทโอเลน คาร์เบนดาซิม ตามอัตรา
ที่ระบุ

4. ฉีดพ่นด้วยเชื้อราไตรโครเดอร์มา อัตรา ๑ กิโลกรัม ต่อน้ำ ๒๐๐ ลิตรนำไปแช่เมล็ดข้าวได้ ๕๐๐ กิโลกรัม

นางสาววิไลษา บิณิมาตร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : ายงาน

E-mail : phakhal08@hotmail.com โทร.035-391672

ข้อจำกัดโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอแม่เมาะ (กลุ่มงานอารักขาพืช)

